

неправильним вживанням прийменників, префіксів та сполучників. Знання стандартів реалізації мовної системи суб'єктами правотворчості підвищує авторитетність національного законодавства, полегшує процес тлумачення норм права граматичним методом, тож для кожного правника повинно бути пріоритетним правильне оперування мовними нормами.

Список використаних джерел

1. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

2. Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. К.: Вища шк., 2003. 462 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://litmisto.org.ua/?page_id=7116.

3. Наказ Міністра охорони здоров'я №256 від 29.12.1993р. «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94>.

4. Водний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.

Брегін Тетяна Василівна,

курсант навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного
документознавства навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

Красницька А. В.

ЗАСОБИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Будь-яка держава світу намагається упорядкувати суспільні відносини на рівні законодавчої бази, на рівні тлумачення права, а також на рівні застосування та реалізації права. Україна не є винятком. Цілком доречно зазначено що в пострадянській Україні в умовах розбудови правової держави суттєво підвищуються вимоги до техніки підготовки нормативно-правових та індивідуальних актів, до якості їх

оформлення. Точність і чіткість правових формулювань, їх логічний зв'язок і послідовність, використання єдиних прийомів викладання юридичних приписів і структурних елементів нормативно-правових та індивідуальних актів визначають ефективність їх дій [1, с. 29]. Право не зможе відповідати своєму соціальному призначенню, якщо при утворенні права не приділяти належної уваги формі права. Звідси велика роль юридичної техніки, що органічно пов'язана з формою права. Юридична техніка впливає на нормативні та індивідуальні акти, зміст яких безпосередньо залежить від форми правового акта, а також на структуру права, яка, в свою чергу, впливає на зміст права [2, с. 93].

У сучасній юридичній науці проблеми юридичної техніки інтенсивно досліджуються у роботах таких вітчизняних і зарубіжних вчених-правознавців, як: В. М. Баранов, Ж. О. Дзейко, О. Л. Дзюбенко, А. О. Дутко, В. М. Карташов, Т. В. Кашаніна, В. М. Косович, А. В. Красницька, В. І. Риндюк, Ю. О. Тихомиров, О. О. Черданцев, І. Д. Шутак, В. С. Щербина.

Можна погодитися з поглядом М. Савчина, відповідно до якого юридична техніка служить дисциплінуючим фактором, бар'єром, перешкодою на шляху абстрактних домагань або самоуправних дій, спрямованих на охоплення правового простору [3].

Заслугує на увагу думка А. В. Красницької, згідно з якою у структуру юридичної техніки входять інструментальні елементи – засоби, прийоми та правила, – застосування яких є однією з актуальних проблем сучасного права. Слід зазначити, що кожен елемент юридичної техніки є сукупністю певних вимог-правил, яких слід суворо дотримуватися. Їх застосування повинно бути послідовним і взаємопов'язаним, оскільки усунення чи обмеження одного з них знижує ефективність інших [2, с. 96]. Саме завдяки юридичній техніці норми права знаходять своє закріплення в юридичних документах, стають офіційно чинними приписами.

Засоби юридичної техніки є її основним змістом.

Юридико-технічні засоби як певні символи володіють матеріальними ознаками. Ці засоби є «робочим знаряддям» (або «інструментом»), за допомогою якого утворюються тексти нормативно-правових і правозастосовних актів. Як відомо, у матеріальній техніці під засобами розуміють: спосіб/спеціальну дію, що дає можливість щось здійснити; те, за допомогою чого, з яких інструментів утворюються певні матеріальні об'єкти.

В юридичній техніці «матеріалом» є мова як система знаків (слова, словосполучення, речення, висловлювання, мікротексти, тексти, знаки пунктуації тощо) [4].

Ми цілком згодні з думкою, що до технічних засобів слід віднести: мову з її сукупністю слів (лексика книжна, розмовна; активна, пасивна; термінологічна, професійна, жаргонна, діалектна; іншомовна), граматичною будовою, функціональними стилями; юридичні конструкції як гранично концентроване вираження умов реалізації норми права; правові поняття як результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності; юридичні терміни як словесні визначення правових понять; правові презумпції як припущення про вірогідність певного юридичного факту; правові фікції як визнання неіснуючого в реальності факту, який видають за дійсний з певною метою; правові символи як закріплені державою умовні образи/знаки, що вживаються для вираження певного юридичного змісту; правові аксіоми як положення, що не вимагають доказів у юридичному процесі; стиль правового акта; текст правового акта [5, с. 89].

Мова права є особливою логіко-лексичною будовою мовлення та способом зовнішнього вираження правових приписів. Адже мова є єдиним засобом формулювання правової норми, засобом вираження нормативно-регулятивного змісту правового акта.

Юридичні конструкції встановлюють певні зв'язки і співвідношення між правовими нормами, які призначені для регулювання конкретного кола суспільних відносин, надають нормам права логічної стрункості, обумовлюють послідовність їх викладу, сприяють чіткому врегулюванню певних суспільних відносин (напр.: *суб'єкт права, необхідна оборона, соціальне забезпечення* тощо).

Носієм юридичного поняття, його зовнішнім символом є термін. *Юридичні поняття* виникають разом із відповідними термінами у результаті правотворчості. Поняття з початку свого виникнення закріплюється в терміні, який його позначає і без якого неможливо оперувати цим поняттям. Надалі поняття, закріпившись у терміні, постає як його значення [6, с. 21].

При формулюванні правових приписів винятково велике значення мають *юридичні терміни*, які виражають і закріплюють зміст нормативно-правових приписів держави, сприяють досягненню максимальної лаконічності тексту, його точності й ясності, забезпечують точне, чітке й однакове

розуміння змісту всієї правової інформації, що міститься в юридичних документах.

Правові дефініції визначають зміст правового поняття, забезпечують смислову повноту правових нормативів, сприяють однозначності при тлумаченні правових явищ, правильному застосуванню законодавства. Вони повинні усувати будь-яку двозначність, роблячи точним, чітким і достовірним тлумачення та застосування певної норми/групи норм права, використовуватися різними нормативно-правовими актами без зміни їх семантичної основи.

При утворенні нормативно-правових і правозастосовних актів використовується *офіційно-діловий стиль*, якому притаманні функції волевиявлення, імперативності, фіксації правових відносин, передачі інформації. «Стиль правових актів повинен відображати волю правотворця чи правозастосувача, доносити її до безпосередніх виконавців за допомогою надзвичайно ретельно дібраних термінів, терміносполук. Він має бути термінологічно суворим, без декларативних положень, емоційно забарвлених та експресивних одиниць. Стиль правових актів повинен забезпечити функціонування права як регулятора влади і, зокрема, точність і повноту вираження волі законодавця» [7].

Юридичний текст характеризується змістовою й структурною завершеністю і певним ставленням автора до змісту висловленого, відображає специфіку правової сфери, описує реальний світ і поведінку людей у ньому. Текст права має бути позбавленим від інформаційної надлишковості, сумнівів, роздумів, емоційно забарвлених та експресивних одиниць.

Таким чином, правотворчість буде успішною лише тоді, коли ґрунтуватиметься на науковому знанні, юридичній техніці та правовій культурі. Юридична техніка як правова категорія покликана вдосконалювати мову нормативно-правових актів, робити їх чіткими, точними, аргументованими, логічними, послідовними, грамотними та зрозумілими.

Список використаних джерел

1. Красницька А. В. Проблеми формування визначення поняття юридичної техніки у пострадянські часи. *Науковий вісник КНУВС*. № 2 (69). 2010. С. 29–36.

2. Красницька А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. Вид. 2-ге, допов. і переробл. Київ : Парламентське вид-во, 2006. 528 с.

3. Савчин М. Методологія порівняльного правознавства у контексті зближення правових культур та соціогуманітарного виміру права. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/.../Savchyn_metodology%20for...

4. Красницька А. В. Фондова лекція з курсу «Юридичне документознавство». Київ, 2015. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/files/leks-urdokum>.

5. Красницька А. В. Лінгвістичні засоби законодавчої техніки. *Дні науки Національного університету «Києво-Могилянська академія» на факультеті правових наук. 2012–2013 : Тези наукових доповідей та повідомлень на конференції 5 грудня 2012 року та круглих столах 24 та 29 січня 2013 року.* – Київ : Національний ун-тет «Києво-Могилянська академія», 2013. С. 89–91.

6. Красницька А. В. Юридичні поняття, дефініції, терміни як засоби юридичної техніки *Українська мова в юриспруденції : стан, проблеми, перспективи* : Тези доповідей VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови, присвяченої Дню української писемності та мови (Київ, 30 листопада 2012 року). К., 2012. С. 20–23.

7. Красницька А. В., Підвисоцький В. В. Юридичне документознавство: мультимедійний посібник. Київ : НАВС. Лекція 2. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/legal_documentation/info/lec2.html.

Гайдашук Андрій Миколайович,

курсант навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного
документознавства навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент
Красницька А. В.

СИНОНІМИ, ПАРОНІМИ, ОМОНІМИ В МОВЛЕННІ ЮРИСТА

Сьогодні доволі гостро стоїть питання підвищення рівня знання працівниками органів правопорядку української мови. У процесі виконання своїх службових обов'язків кожен юрист завжди стикається із ситуаціями, які вимагають від нього знань юридичної термінології, мови законів, лексичних, стилістичних, граматичних та орфографічних норм української мови.